

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์แนวคิดทางจริยธรรมจากบทเพลงที่ใช้ในการสอน
จริยศึกษา

ตอนที่ 2 การศึกษาสภาพการใช้บทเพลงในการสอนจริยศึกษาของครู

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์แนวคิดทางจริยธรรมจากบทเพลงที่ใช้ในการสอนจริยศึกษา

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหาของเพลงที่ใช้แนวคิดทางจริยธรรม และได้สร้างตาราง
วิเคราะห์โดยการศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ
เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าเป็นไปตามจุดประสงค์ ผู้วิจัยได้ดำเนินงานเป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากร

ประชากร ได้แก่ เพลงที่ใช้ประกอบการสอนจริยศึกษา ซึ่งปรากฏชื่ออยู่ใน
ในแผนการเรียนการสอนจริยศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ปีที่ 6 จำนวนทั้งสิ้น 39 เพลง

2. การศึกษารวบรวมข้อมูล

2.1 ศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดทางจริยธรรมจากหลักสูตร
ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 30 ข้อ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้าง
เครื่องมือ

2.2 รวบรวมรายชื่อเพลงและเนื้อเพลงที่ใช้ประกอบการสอนจริยศึกษา
จากแผนการเรียนการสอนจริยศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงปีที่ 6 ได้จำนวนทั้งสิ้น 39
เพลง

3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ในการวิเคราะห์แนวคิดทางจริยธรรม ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิด
ทางจริยธรรม 30 ข้อ ดังนี้

(1) นำแนวคิดทางจริยธรรมทั้ง 30 ข้อ มาตีความหมายโดยศึกษาจากหลักสูตรประณตศึกษา พุทธศักราช 2521

(2) สร้างช่องทางของแนวคิดทางจริยธรรมแต่ละข้อ เพื่อเป็นขอบเขตในการวิเคราะห์ โดยศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับช่องทางของแนวคิดทางจริยธรรมจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ได้แก่ บุญเกษม กวงจิต (2521: 3-7), ศรีอรุณ สีแดง (2525: 7-11), วิจิตรา สุภากร (2523: 36-62), จิตอารมย์ สวัสดิ์ชิตัง (2525: 30-43) และ กุณฑล มหุรตจันทร (2527: 149-163) มาปรับปรุงและสร้างเป็นช่องทางในการวิเคราะห์

(3) นำตารางที่นิยามความหมายและช่องทางของแนวคิดทางจริยธรรมที่จะใช้ในการวิเคราะห์นี้ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขความถูกต้องและความเหมาะสม โดยมีเกณฑ์การเลือกผู้ทรงคุณวุฒิคือ ผู้ทรงคุณวุฒิจะต้องมีคุณสมบัติอย่างน้อยข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

- ก. มีวุฒิทางการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท
- ข. เป็นผู้ที่มีความรู้และมีประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับทางค่านจริยธรรม เพลง
- ค. เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยทางค่านจริยธรรม

สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ได้แก่

1. ศาสตราจารย์อำไพ สุจริตกุล
2. ศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์
3. ดร.สงวน ลักษณะ
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์รัตนา ทุงคสวัสดิ์
5. อาจารย์พันธุ์นีย์ วิทโค

นำข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไข ความหมายและช่องทางของแนวคิดทางจริยธรรมที่ใช้ในการวิเคราะห์ ซึ่งส่วนใหญ่ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าควรตัดช่องทางที่มีความซ้ำซ้อนออกไป เพื่อให้ช่องทางที่จะใช้ในการวิเคราะห์มีความชัดเจนยิ่งขึ้น ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แนวคิดทางจริยธรรม ความหมายและข้อกระทงของแนวคิดทางจริยธรรมที่ใช้ในการวิเคราะห์

แนวคิดทางจริยธรรม	ความหมาย	ข้อกระทง
<p>1. การไม่ประทุษร้ายต่อชีวิตและร่างกายของบุคคลและสัตว์</p>	<p>การไม่ประทุษร้ายต่อชีวิต คือ การเว้นจากการฆ่าหรือทำลายชีวิตคนและสัตว์ให้ตกลงไป</p> <p>การไม่ประทุษร้ายต่อร่างกาย คือ ไม่ทำร้ายร่างกายให้บาดเจ็บหรือพิการ รวมทั้งการกักขังทรมาน การใช้งานเกินพอดี ตลอดจนการแสวงหาความสุข สนุกสนานจากความทุกข์ของผู้อื่น ไม่ว่าคนหรือสัตว์</p>	<p>1. ไม่ทำร้ายหรือทำลายตนเองและผู้อื่น</p> <p>2. ไม่คิดหรือเจตนาวางแผนเบียดเบียน ทำร้ายและทำลายผู้อื่นให้เดือดร้อนเป็นทุกข์ทั้งทางกาย วาจาและใจ</p> <p>3. ไม่ชักจูงให้ผู้อื่นเบียดเบียนซึ่งกันและกัน</p>
<p>2. ความเมตตากรุณา</p>	<p>เมตตา คือ ความรู้จักรักและสงสาร</p> <p>ปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุข ในเมื่อตัวเองได้รับความสุขก็ต้องการให้ผู้อื่นไ้สุขด้วย เป็นการแสดงอหิยาตย์ จิตใจกว้างขวางต่อเพื่อนมนุษย์และสัตว์</p> <p>กรุณา คือ ความสงสาร ปรารถนาจะช่วยให้เขาพ้นทุกข์ ใฝ่ใจอยากจะทำปลดปล่อยบ่วงทุกข์ร้อนของมนุษย์และสัตว์</p>	<p>1. ปรารถนาให้มนุษย์และสัตว์เป็นสุข</p> <p>2. เห็นใจในความทุกข์ทรมานและความค้อยของผู้อื่น</p> <p>3. ไม่เยาะเย้ย ถากถาง ทัมถม เสียดสีและประจานเมื่อผู้อื่นพลาดพลั้ง</p> <p>4. ไม่ดูกริ๊งเอารักเอาเปรียบผู้อื่น</p> <p>5. ให้อภัยผู้ที่ทำผิดและไม่ผูกพยาบาทอาฆาตผู้อื่น</p>

ตารางที่ 1 (ต่อ)

แนวคิดทางจริยธรรม	ความหมาย	ข้อกระทง
3. การไม่โลภและไม่ขโมย	<p>การไม่โลภ คือการไม่ยอกไตจนไม่รู้จักพอ ความไม่รู้จักพอทำให้เกิดความทุกข์และเป็นเหตุให้ลิดลในทางทุจริต</p> <p>การไม่ขโมย คือไม่แอบหยิบฉวยเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ให้นำมาเป็นของตน รวมถึงการไม่กรรโชก ไม่คคโกง ไม่เบียดบัง</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ไม่คิดโลภอยากได้ของผู้อื่น 2. ไม่ขโมย หยิบฉวยของผู้อื่น 3. ไม่ชู้กรรโชก ยักยอกของผู้อื่น 4. ช่วยกันรักษาของสาธารณะที่ทุกคนมีสิทธิ์เป็นเจ้าของ
4. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ	<p>ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นการกระทำที่แสดงถึงไมตรีจิตเพื่อให้ผู้อื่นได้รับความสะดวก ความพอใจ เห็นใจช่วยเหลือ แบ่งปัน</p> <p>ความเสียสละ เป็นการยอมเสียสิทธิ์และยอมลำบากเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. แบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น 2. ทำบุญให้ทานตามกาลเทศะ 3. ให้ข่าวสารความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น 4. มีน้ำใจช่วยเหลือเมื่อผู้อื่นมีทุกข์ 5. เสียสละร่างกายและแรงใจเพื่อช่วยเหลือผู้ที่มีความทุกข์หรือเดือดร้อนกว่า
5. การไม่ละเมิดของรักของผู้อื่น	<p>การไม่ดูแก่อ่านางความอยากของตน ไม่ล่วงเกินสิ่งที่เจ้าของหวงแหน รวมทั้งไม่พรวดหรือทำลายสิ่งที่ผู้อื่นรัก</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. เคารพในสิทธิการเป็นเจ้าของของผู้อื่น 2. การไม่ทำลายของรักของผู้อื่น

ตารางที่ 1 (ต่อ)

แนวคิดทางจริยธรรม	ความหมาย	ข้อกระทง
6. การรู้จักความพอดี	ยินดีในสิ่งที่ตนเป็นเจ้าของเท่าที่ สิทธิ์และความสามารถของตนจะ อำนวยให้ ตามความจำเป็นของชีวิต	<ol style="list-style-type: none"> 1. พอใจในสิ่งที่ตนหามาได้ ด้วยความสะดวก 2. ไม่อิจฉาริษยาผู้มีฐานะ ดีกว่า 3. ภาคภูมิใจในฐานะความ เป็นอยู่ 4. รู้จักประมาณตนในการ ดำเนินชีวิต
7. การไม่พูดปด ไม่มิด เบือน ไม่อำพราง ความจริง การไม่ ยุยงให้เกิดความ แตกแยกและไม่พูด คำหยาม	การไม่พูดปด ไม่พูดมิดเบือน ไม่พูดคำหยาม ยุยง ส่อเสียด ไม่พูด เพื่อเจ้อเหลวไหล ไม่พูดในสิ่งที่ทำให้ เกิดความแตกแยก	<ol style="list-style-type: none"> 1. พูดแต่ความจริง 2. ไม่พูดหรือเขียนส่อเสียด ผู้อื่นให้เกิดความแตกแยก 3. ไม่กล่าวหรือเขียนคำ หยาม 4. ไม่พูดเพื่อเจ้อก่อความ รำคาญ
8. การมีสัจจะและความ จริงใจ	การพูดตรงตามความจริง ทำ ตามที่พูดไว้ เพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจถูกต้อง ทั้งปฏิบัติตามสัญญา ปณิธานต่าง ๆ ที่ ตนให้ไว้	<ol style="list-style-type: none"> 1. พูดหรือเขียนด้วยความจริงใจและปรารถนาดี 2. ยึดมั่นในคำพูดและปฏิบัติ ตามคำพูด 3. ไม่หลอกลวงให้ผู้อื่นหลง เชื่อ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

แนวคิดทางจริยธรรม	ความหมาย	ข้อกระทง
9. การไม่ลองเสพสิ่ง เสพคึกให้โทษ	การเป็นผู้ที่หลีกเลี่ยง ไม่ลองและ ไม่ผลิตสิ่งเสพคึกให้โทษต่าง ๆ เช่น บุหรี เหล้า กัญชา ปิ่น เฮโรอีน ฯลฯ ฯลฯ ซึ่งจะก่อให้เกิดความมีเม ชาคสดีสัมปชัญญะ เสียทรัพย์สินและ เป็นอันตรายต่อชีวิต	1. ไม่ลองและเสพสิ่งเสพคึก ให้โทษ 2. ไม่ผลิตหรือจำหน่ายสิ่ง เสพคึก 3. ไม่แนะนำหรือหลอกให้ ผู้อื่นเสพคึก
10. ความเป็นผู้มีสติ รู้จัก ยับยั้งชั่งใจและรู้สึก ผิดชอบชั่วดี	การมีสติ หมายถึง การรู้ตัว ระลึก ได้ว่าตนเป็นใคร กำลังทำอะไร อย่าง ไร อันเป็นสภาพที่ตื่นตัว ไม่ประมา ทบุคคลผู้มีสติสัมปชัญญะ ควรจะมีสติยับยั้ง ชั่งใจ รู้จักไตร่ตรองหาเหตุผล ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี หมายถึง เมื่อทำผิดแล้วยอมรับผิด	1. ไม่ทำร้ายกว่าบุคคลอื่นที่ ทำให้ตนโกรธหรือไม่พอใจ 2. อุดหนุนและสามารถชมใจ คนได้เมื่อพบสิ่งที่ไม่พอใจ 3. มีวินัยในการปฏิบัติตนอยู่ ในขอบเขตศีลธรรม 4. ควบคุมตนเองได้ช่วย ความมีสติและตัดสินใจ เหตุการณ์ได้ 5. ทำผิดแล้วยอมรับผิด
11. ความเป็นผู้มี เหตุผล	ความเป็นผู้มีเหตุผล ทำให้บุคคล คิดและกระทำอย่างมีหลักการ ไม่เชื่อ อะไรง่าย ๆ ทั้งไม่ถือมั่น พาลเกร ควรมีเหตุผล ช่วยให้สามารถแก้ปัญหา ได้อย่างเหมาะสม ฉลาด ความมี เหตุผล เกิดจากการหัดคิดพิจารณา	1. พิจารณาไตร่ตรองเรื่อง ราวอย่างมีเหตุผลและ รอบคอบ 2. ยอมรับความคิดเห็นที่ถูก ต้องและมีเหตุผลของผู้อื่นซึ่ง ต่างจากของตน

ตารางที่ 1 (ต่อ)

แนวคิดทางจริยธรรม	ความหมาย	ข้อกระทง
	สิ่งต่างๆที่เกิดขึ้น รู้จักศึกษาค้นคว้าหาหลักเกณฑ์ต่าง ๆ	3. ไม่หลงเชื่อมงายในสิ่งที่ไม่ดีมีเหตุผล เช่น เชื่อโชคกลางของคลัง ชาวสื่อ เป็นต้น
12. ความละเอียดและความเกรงกลัวต่อการกระทำชั่ว	ความละเอียดใจตนเองที่จะกระทำชั่วทั้งในที่ลับและที่แจ้ง ละเอียดใจในสิ่งที่ไม่สมควรทำ รู้สึกเกรงกลัว ซลาบไม่กล้าต่อการทำชั่ว กลัวเสียชื่อเสียงกลัวจะเลวทรามต่ำช้าเพราะทำชั่ว	1. ทำความดีทั้งต่อหน้าและลับหลัง 2. พยายามหลีกเลี่ยงจากบาปกรรมและอารมณ์ที่ทำให้เกิดบาป 3. หลีกเลี่ยงจากผลประโยชน์ที่ได้รับจากการทำชั่ว
13. ความขยันหมั่นเพียร	ความพยายามในการปฏิบัติสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างสม่ำเสมอ ไม่ทอดทิ้งเพื่อให้งานสำเร็จจุลวง ความขยันหมั่นเพียร เกิดจากความตั้งใจอย่างแรงกล้า ประกอบด้วยความอดทน มีสมาธิเป็นศรัทธา มีแรงจูงใจทั่วเสริมกำลังต่าง ๆ คอยหล่อเลี้ยง	1. ขยันในการเรียนและการทำงาน 2. ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จและตรงเป้าหมาย 3. กระตือรือร้นในการริเริ่มทำสิ่งใหม่ ๆ 4. ไม่ผัดวันประกันพรุ่ง
14. ความอดทนอดกลั้น	ผู้ที่หวังความเจริญย่อมจะตั้งเป้าหมายการปฏิบัติเพื่ออยู่ในขอบเขตที่ดำรงจำเป็นต่ออาศัยความอดทน อดกลั้น	1. ควบคุมการกระทำของตนเองให้อยู่ในขอบเขตที่สังคมยอมรับ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

แนวคิดทางจริยธรรม	ความหมาย	ชอกระทง
	<p>อคใจในอารมณ์ชั่วร้าย, ออยากไค้ในสิ่งที่ไม่เหมาะสมไม่ควร และอยากทำร้าย โต้ตอบในสิ่งที่ไม่พอใจ รวมทั้งอคทนในความยากลำบาก การรอคอย และอุปสรรคต่าง ๆ</p>	<p>2. ควบคุมตนเองไค้แม้มีการชั่วร้ายให้เกิดอารมณ์โลกโกรธ เกลียด</p> <p>3. อคทนที่ละยอมรับความไม่สมหวังและอุปสรรค</p> <p>4. ยอมรับความจริงในชีวิตว่าต้องมีทั้งความสำเร็จ ความล้มเหลว ยาก-ง่าย ถูก-ผิด ดี-ชั่ว แพ้-ชนะ การไค้มาและการสูญเสีย</p>
<p>15. ความกล้าหาญและความเชื่อมั่นในตนเอง</p>	<p>การแสดงออกทางกายและวาจาที่สะท้อนให้เห็นถึงความเค็คเคี้ยว กล้าเผชิญเหตุการณ์อย่างไม่สะทกสะท้านควยความแน่ใจว่าถูกตองทั้งความคึกและความประพฤติของตน เป็นการสร้างบุคลิกให้มาเลื่อมใส เกิดความอบอุนมั่นใจแก่ผู้เกี่ยวข้อง</p>	<p>1. กล้าพูดในสิ่งที่มีเหตุผล</p> <p>2. กล้าแสดงความสามารถของตนที่เป็นประโยชน์</p> <p>3. กล้าแสดงความคิดเห็นสนับสนุนและคักคานตามกาลเทศะ</p> <p>4. ไม่ประมาทหรืออายุที่จะทำสิ่งคิงาม เมื่ออยู่ต่อหน้าคนจำนวนมาก</p> <p>5. ไม่หวาดกลัวและสามารถแก้ไขเหตุการณ์ต่าง ๆ ไค้เมื่อมีภัยและอันตรายเกิดขึ้นกระทันหัน</p> <p>6. มีจิตใจหนักแน่น</p>

ตารางที่ 1 (ต่อ)

แนวคิดทางจริยธรรม	ความหมาย	ข้อกระทง
16. ความกตัญญู- กตเวทิต์	ความรู้สึกในอุปการคุณ หรือความดีที่ผู้อื่นหรือสิ่งอื่นมีต่อเรา อันแสดงออกจากความนึกคิดของแต่ละคน และการแสดงออกหรือการทอมนแทนบุญคุณต่อความดีที่ผู้อื่นทำนั้น โดยการแสดงออกทั้งการกระทำและคำพูด	<ol style="list-style-type: none"> 1. ระลึกถึงความดีที่ผู้อื่นมีต่อเรา 2. ทอมนแทนความดีและช่วยเหลือผู้ที่มีบุญคุณ เมื่อเขาเดือดร้อน 3. ยกย่องสรรเสริญและเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้มีบุญคุณ 4. ทำบุญอุทิศให้ผู้มีพระคุณ เมื่อท่านล่วงลับไปแล้ว
17. ความซื่อสัตย์- สุจริต	การประพฤติปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ทั้งกาย วาจา ใจ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น รวมทั้งไม่ทำความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น โดยยึดหลักแห่งความยุติธรรมไม่เอาเปรียบ	<ol style="list-style-type: none"> 1. รักษาความสัตย์สุจริตหรือซอกตกลอง 2. ประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อห้ามต่าง ๆ 3. มีความซื่อสัตย์สุจริตทั้งต่อหน้าและลับหลัง 4. ไม่คดโกง ลักขโมยหรือใช้เล่ห์เหลี่ยม
18. การทำใจให้สงบ มีสมาธิและ อารมณ์แจ่มใส	การทำจิตใจให้มีสมาธิต้องไม่มีนิวรณ์ 5 คือ หมกมุนทางพอใจ รักใคร่ ความพยายามปกป้องร้ายผู้อื่น ความลึงเลสงสัย ความฟุ้งซ่าน ราคะฉุนใจ ความหุกุ ความงวงเหงาหาวนอน ทั้งนี้อาจเริ่มด้วยความคิดอย่างมีระเบียบ หักทำงาน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ฝึกใจให้สงบ มีสมาธิในการเรียนและการทำงาน 2. มองคนในแง่ดี 3. รู้จักการพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อช่วยผ่อนคลายอารมณ์ ทำให้สดชื่น แจ่มใส

ตารางที่ 1 (ต่อ)

แนวคิดทางจริยธรรม	ความหมาย	ชอกระทง
	ที่จะอย่างตามขั้นตอน บังคับใจให้จกจอก ต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยเฉพาะ และหัก ปล่อยอารมณ์ให้วาง อารมณ์ที่แจ่มใส ทำให้สมองโปร่ง	4. จักสภาพแวดล้อมให้ งามเพื่อให้อารมณ์ แจ่มใส
19. ความไม่เห็น แก่ตัว	การกระทำที่ไม่ถือประโยชน์ของ ตนแต่ฝ่ายเดียว แต่คำนึงถึงผลประโยชน์ ร่วมกันเพื่อมุ่งไว้ซึ่งความเป็นธรรม ความเสมอภาคและความสมดุลทาง ธรรมชาติ เช่น การไม่ทำลายทรัพยากร ธรรมชาติ สมบัติสาธารณะ การไม่เอา เปรียบผู้อื่น เพื่อความสบาย	1. เห็นประโยชน์ส่วนรวม มากกว่าประโยชน์ส่วนตัว 2. ไม่ทำสิ่งที่ยุบถวนคนอื่น 3. เสียสละความสุข ประโยชน์ส่วนตัว เพื่อ สันติสุขของสังคม
20. ความประณีต ละเอียดถี่ถ้วน	การกระทำที่มีการวางแผน มี ข้อกำหนด สามารถดำเนินงานตามขั้น ตอนอย่างเรียบร้อย ถูกต้องโดยอาศัย ความอดทนและสมาธิเป็นศวกักับ	1. มีการวางแผนในการ ทำงานและปฏิบัติตามขั้น ตอนนั้น ๆ 2. ตรวจสอบงานที่เสร็จ ไปแล้ว 3. มีความระมัดระวังใน การทำงาน
21. ความรับผิดชอบ	การปฏิบัติตามภาระหน้าที่หรือ บทบาทที่ได้รับมอบหมายโดยไม่มีกำบัง หรือควบคุมจากผู้อื่น ความรับผิดชอบ สามารถทำให้บุคคลทำหน้าที่ได้อย่าง เรียบร้อยก่อให้เกิดความไว้วางใจจาก	1. ยอมรับผลจากการกระทำ ของตน ไม่ว่าผลจะดีหรือ ไม่ดีก็ตาม 2. ควบคุมการปฏิบัติงาน ของผู้ใต้บังคับบัญชา

ตารางที่ 1 (ต่อ)

แนวคิดทางจริยธรรม	ความหมาย	ชอกระทง
	ผู้อื่น	3. ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายโดยไม่ต้องมีการควบคุมจากผู้นั่งคับบัญชา 4. ปรับปรุงงานของตนให้ก้าวหน้า
22. ความมีน้ำใจเป็นธรรมไม่ลำเอียง	การปฏิบัติงานด้วยความเที่ยงธรรม สอดคล้องกับความจริงและเหตุผล ไม่ลำเอียงเพราะความรักใคร่กัน ไม่ชอบกัน หรือเพราะความกลัว ก่อให้เกิดความยุติธรรมในสังคม ช่วยรักษากฎเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อความถูกต้อง สงบสุขของสังคม ซักความเห็นแก่ตัวและอภิสัทธี	1. สามารถตัดสินใจได้โดยไม่มีอคติ ลำเอียง 2. ให้ความเป็นธรรม ไม่ลำเอียงต่อบุคคลในครอบครัวหรือบุคคลทั่วไป 3. ปฏิบัติต่อผู้อื่นตามระเบียบข้อห้ามด้วยใจเป็นธรรม ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง
23. ความมีระเบียบวินัยและการตรงต่อเวลาและหน้าที่	ความมีระเบียบวินัย หมายถึง การปฏิบัติให้ถูกต้องตามแบบแผน กฎ ข้อบังคับที่กำหนดให้คนในหมู่คณะปฏิบัติ การตรงต่อเวลา หมายถึง การปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ตรงตามเวลาที่กำหนดอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนปฏิบัติตามเวลาที่นัดหมายกับผู้อื่น การตรงต่อเวลา คือ การทำหน้าที่ของตนให้ถูกต้อง ไม่หลีกเลี่ยง ละเลยและก้าวร้าวหน้าที่ผู้อื่น	1. ไม่หลีกเลี่ยงหน้าที่ที่ตนควรปฏิบัติ เช่น เสียภาษี เกณฑ์ทหาร 2. ปฏิบัติตนต่อระเบียบกฎ ข้อบังคับในหมู่คณะของตน 3. ไม่ก้าวร้าวในงานหรือหน้าที่ของผู้อื่น

ตารางที่ 1 (ต่อ)

แนวคิดทางจริยธรรม	ความหมาย	ข้อกระทง
24. การยอมรับ ความเปลี่ยนแปลง	การยอมรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม กฎหมายและการดำรงชีวิตที่ตึงงาม และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพที่เปลี่ยนแปลง ในชีวิตประจำวันในทางที่ถูกที่ควรได้	<ol style="list-style-type: none"> 1. ปรับตัวให้เข้ากับคนอื่นและสิ่งแวดล้อมที่ เปลี่ยนไปได้อย่างคิ 2. สนใจความเคลื่อนไหวในการประกอบอาชีพ และติดตามข่าวสารที่ น่าสนใจ 3. นำเอาวัฒนธรรม หรือเทคโนโลยีใหม่ๆมา ดัดแปลงใช้ในชีวิตประจำวัน ได้อย่างเหมาะสม
25. มารยาทและนิสัย ส่วนบุคคลในการ กิน นอน ขับถ่าย แต่งกายและ สังคมระหว่าง เพศ	การปฏิบัติตนในการกิน นอน ขับถ่าย การแต่งกายและสังคมระหว่างเพศให้ เหมาะสมตามกาลเทศะและเป็นที่ยอมรับ ของสังคม	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีมารยาทและสุชนิสัย ในการรับประทานอาหาร เช่น รับประทานอาหาร เป็นเวลา เรียบร้อย ล้างมือก่อนรับประทานอาหาร รู้จักใช้ช้อนกลาง ตักอาหาร เป็นต้น 2. การขับถ่ายเรียบร้อย เป็นเวลา ล้างมือหลัง จากเข้าห้องส้วมแล้ว 3. การแต่งกายสุภาพ สะอาด เรียบร้อย เหมาะสมตามกาลเทศะ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

แนวคิดทางจริยธรรม	ความหมาย	ข้อกระทง
<p>26. มารยาทในการ แสดงความ เคารพ การขอ อภัย การแสดง ความขอบคุณ การขอความช่วยเหลือ การปฏิบัติ การแสดงความ ไม่เห็นด้วย การ แสดงความยินดี การแสดงความ เสียใจ การเล่น การพักผ่อน หย่อนใจ</p>	<p>การแสดงออกที่ใช้อารมณ์ของตนได้ ถูกต้องเหมาะสมตามวัยและเพศ เช่น การแสดงความเคารพ การขออภัย การ แสดงความขอบคุณ การขอความช่วยเหลือ การปฏิบัติ การแสดงความไม่ เห็นด้วย การแสดงความยินดี การ แสดงความเสียใจ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถแสดงความ เคารพโดยการกราบไหว้ คำนับ นมัสการ เป็นต้น 2. รู้จักขออภัย ขอโทษ ด้วยกิริยาหรือวาจา 3. รู้จักแสดงความขอ คุณโดยการกล่าวคำว่า ขอใจ ขอคุณ ของพระ คุณ กราบขอพระคุณ 4. รู้จักแสดงความยินดี ต่อผู้อื่นในโอกาสต่าง ๆ ด้วยการกล่าวคำชมเชย ปรบมือ 5. กล่าวคำแสดงความ เสียใจต่อผู้อื่นเมื่อโอกาส อันควร
<p>27. หลักธรรมสำหรับ การอยู่ร่วมกัน ใ้แก่ความ สามัคคี ความ เสียสละ การให้ อภัย ความเอื้อ เอื้อ การยอมรับ</p>	<p>ความสามัคคีเป็นการแสดงออกซึ่ง การร่วมแรงร่วมใจเพื่อปฏิบัติงานให้ลุล่วง อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยความออกพบ ความเสียสละ ความเห็นอกเห็นใจซึ่งกัน และกัน รับรู้รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ด้วยใจกว้าง มีเหตุผล ทำให้เกิดมี ไมตรีและเกิพบรรยากาศของความเป็น</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ร่วมมือกันทำงานเพื่อ ประโยชน์ของหมู่คณะ 2. มีความรักใคร่ปรอง คองไม่ก่อการทะเลาะ วิวาท 3. ไม่อิจฉาริษยาแก่ง แย่งชิงดีชิงเด่นกัน

ตารางที่ 1 (ต่อ)

แนวคิดทางจริยธรรม	ความหมาย	ข้อกระทง
<p>ความนึกเห็นของ ผู้อื่น ความเห็นอก เห็นใจ</p>	<p>ประชาธิปไตย</p>	<p>4. ให้อภัยใ้เมื่อมีความ บกพร่องผิดพลาดเกิดขึ้น 5. เข้าใจและยอมรับ ความนึกเห็นและความ แตกต่างระหว่างบุคคล 6. ระลึกอยู่เสมอว่าทุก คนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม โดยเท่าเทียมกัน</p>
<p>28. ความเป็นผู้มี วัฒนธรรมและ ปฏิบัติตามประเพณี นิยม</p>	<p>ความเป็นผู้มีระเบียบในการดำเนิน ชีวิต ปฏิบัติตามจารีตประเพณี มีการแสดง ออกหรือการร่วมกิจกรรมพิเศษในโอกาส ต่าง ๆ ตามที่บรรพบุรุษได้เคยประพฤติ - ปฏิบัติสืบต่อกันมา</p>	<p>1. ทำนุบำรุง รักษาฟื้นฟู ศิลปวัฒนธรรม วรรณคดี การช่าง การละครของ ชาติไว้ 2. รักษาระเบียบประเพณี 3. การปฏิบัติตามศาสนกิจ ของศาสนา เช่น การไป ทำบุญ ตักบาตร การสวด มนต์ ฟังเทศน์ รักษาศีล เป็นต้น 4. ปฏิบัติตามประเพณีนิยม เนื่องในโอกาสต่างๆ เช่น การเวียนเทียน การทอด อิฐิน การทอดผ้าป่า หล่อ เทียนพรรษา เป็นต้น</p>

ตารางที่ 1 (ต่อ)

แนวคิดทางจริยธรรม	ความหมาย	ข้อกระทง
29. ความจงรักภักดี ต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์	<p>ความจงรักภักดีต่อชาติ คือ การปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ภายใต้ขอบเขตของกฎหมายและสำนักอันตั้งงาม ที่จะช่วยส่งเสริมความเจริญของประเทศ</p> <p>ความศรัทธาต่อศาสนา คือ การปฏิบัติตามคำสั่งสอนด้วยความเลื่อมใสไม่ลบหลู่และละเลยต่อการเป็นศาสนิกชนที่ดี</p> <p>ความภักดีต่อพระมหากษัตริย์ คือ การเทอศเกียรตินิเวศอารักขาและการพร้อมใจกันปฏิบัติตามพระราชประสงค์อันมุ่งความเจริญและความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง</p>	<p>5. ปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามหลักและประเพณีนิยม</p> <p>1. มีความรักชาติ 2. ยอมรับสิทธิเพื่อชาติ 3. ทำนุบำรุงประเทศและช่วยป้องกันประเทศ 4. บำเพ็ญประโยชน์ต่อชาติบ้านเมือง 5. นับถือ เลื่อมใส ศรัทธา และปฏิบัติตามคำสั่งสอนของศาสนา 6. ทำนุบำรุง ส่งเสริม แดงแซศาสนา 7. จงรักภักดี เทอศทูนสักการะ สวามิภักดิ์ ถวายความเคารพ สุกศึพระเกียรตินิเวศพระมหากษัตริย์ และพระบรมวงศานุวงศ์</p>
30. แก้ไขข้อบกพร่อง การปฏิบัติทาง จริยธรรม ได้แก นิกศีลธรรม	<p>การแก้ไขความบกพร่องในการปฏิบัติในทางที่จะนำมาซึ่งความเดือดร้อนแก่ตนเองและผู้อื่น ได้แก่การพยายามไม่ผิดจารีตประเพณี ขอบบังคับ ศีลธรรมและ</p>	<p>1. หมั่นสำรวจข้อบกพร่องของตนเอง 2. ปรับปรุง แก้ไขการปฏิบัติตน</p>

ตารางที่ 1 (ต่อ)

แนวคิดทางจริยธรรม	ความหมาย	ข้อกระทง
ระเบียบ กฎหมาย และจารีตประเพณี	จริยธรรมอันดีงามที่ตกลงไว้ในกลุ่มชน ชั้นนั้นโดยความร่วมมือของบุคคลากรที่ เกี่ยวข้องทุกฝ่าย	3. ไม่คิดหรือเจตนา ทำความชั่วอันจะก่อให้เกิด ความเสียหายแก่ วงศ์ตระกูล

(4) ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อเพลงแต่ละเพลงด้วยตนเอง โดยสำรวจ
ข้อความในเนื้อเพลงที่ตรงแนวคิดทางจริยธรรมตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ จนครบ 39 เพลง

(5) นำเพลงที่วิเคราะห์แล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 ท่าน
ตรวจสอบความถูกต้อง โดยเสนอเป็นตารางมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)
ในตารางประกอบท้ายชื่อเพลง เนื้อเพลงและแนวคิดทางจริยธรรมที่สอดคล้องอยู่ในเพลง
แต่ละเพลง โดยมีเกณฑ์ในการเลือกผู้ทรงคุณวุฒิคือ ผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่ง
ดังนี้

- ก. มีวุฒิทางการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโท
- ข. เป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับ
ทางคานจริยธรรม เพลง
- ค. เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำแผนการเรียนการสอน
จริยศึกษา

(6) นำตารางมาตราส่วนประมาณค่าที่ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาแล้ว
มาให้คะแนน โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

ให้ 1 คะแนน เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วย

ให้ 0 คะแนน เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิไม่เห็นด้วย

นำคะแนนที่ผู้ทรงคุณวุฒิให้มารวมคะแนนแต่ละข้อ และหาค่า
ร้อยละ เพื่อหาความสอดคล้องในการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยถือเกณฑ์อย่างต่ำคือ

ผ่านผ่านร้อยละ 80

(7) นำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงการวิเคราะห์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น แล้วสร้างตารางวิเคราะห์แนวคิดทางจริยธรรมจากบทเพลง โดยมีชื่อเพลงและแนวคิดทางจริยธรรมที่ปรากฏในเพลง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สํารวจเนื้อเพลง พิจารณาข้อความในเนื้อเพลงที่ตรงกับแนวคิดทางจริยธรรมตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แล้วช้ศรรอยคะแนนในตารางวิเคราะห์ รวมจำนวนครั้งของแนวคิดทางจริยธรรมแต่ละข้อเป็นความถี่ของแนวคิดทางจริยธรรมแต่ละข้อที่ปรากฏในเพลง

4.2 จัดอันดับแนวคิดทางจริยธรรมจากความถี่ของแนวคิดทางจริยธรรมที่ปรากฏมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 การศึกษาสภาพการใช้บทเพลงในการสอนจริยศึกษาของครู

ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพการใช้บทเพลงของครูว่า ใ้มีการนำเพลงมาใช้หรือไม่ ใช้อย่างไร รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการนำบทเพลงมาใช้ ตามลำดับขั้นตอนของการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูที่สอนจริยศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงปีที่ 6 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้งหมด 24 เขต รวมจำนวนครู 3913 คน สุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูจากโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 8 เขต ในแต่ละเขตสุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นครูมาจำนวนร้อยละ 10 ของจำนวนครูทั้งหมด รวมแล้วเป็นจำนวน 390 คน เมื่อผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามออกไปได้รับกลับคืนมาจำนวนทั้งสิ้น 300 คน คิดเป็นร้อยละ 76.09 ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 รายชื่อเขต จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

รายชื่อ	จำนวนประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	
		จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ
1. เขตพระนคร	218	22	14
2. เขตปทุมวัน	253	25	16
3. เขตดุสิต	549	55	40
4. เขตพญาไท	250	25	16
5. เขตบางเขน	991	99	84
6. เขตบางกะปิ	1003	100	90
7. เขตลาดกระบัง	343	34	22
8. เขตห้วยขวาง	306	30	18
รวม	3913	390	300

2. เครื่องมือในการวิจัย

ใช้แบบสอบถามจำนวน 1 ชุด ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ
ตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับสภาพส่วนตัวของผู้ตอบและข้อมูลทั่วไป
เป็นแบบเลือกตอบ ปลายเปิด 6 ข้อ และเลือกตอบปลายปิด 9 ข้อ

ตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับการใช้เพลงในการสอนจริยศึกษาของครู
แบ่งออกเป็น 2 ตอน

2.1 ถามเกี่ยวกับเพลงที่ใช้ในการสอนจริยศึกษาว่าได้ใช้
เพลงเหล่านี้บ้างหรือไม่ และใช้มากน้อยเพียงใด ใช้มากตราส่วนประมาณค่า (Rating
Scale) ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนการใช้ดังนี้

มากที่สุด	คะแนนเท่ากับ 5
มาก	คะแนนเท่ากับ 4
ปานกลาง	คะแนนเท่ากับ 3

น้อย	คะแนนเท่ากับ	2
น้อยที่สุด	คะแนนเท่ากับ	1
ไม่เคยใช้เลย	คะแนนเท่ากับ	0

2.2 ถามเกี่ยวกับวิธีการใช้เพลงในการสอนจริยศึกษาของครู จำนวนทั้งหมด 33 ข้อ โดยแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนวิธีการดังนี้

มากที่สุด	คะแนนเท่ากับ	5
มาก	คะแนนเท่ากับ	4
ปานกลาง	คะแนนเท่ากับ	3
น้อย	คะแนนเท่ากับ	2
น้อยที่สุด	คะแนนเท่ากับ	1
ไม่มีเลยหรือไม่เคยใช้เลย	คะแนนเท่ากับ	0

ตอนที่ 3 ใช้ถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้บทเพลงประกอบการสอนจริยศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน

3.1 ปัญหาของการใช้บทเพลงในการสอนจริยศึกษา ใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนว่าเป็นปัญหาคงนี้

มากที่สุด	คะแนนเท่ากับ	5
มาก	คะแนนเท่ากับ	4
ปานกลาง	คะแนนเท่ากับ	3
น้อย	คะแนนเท่ากับ	2
น้อยที่สุด	คะแนนเท่ากับ	1
ไม่เป็นปัญหาเลย	คะแนนเท่ากับ	0

3.2 ข้อเสนอแนะในการใช้บทเพลงประกอบการสอนจริยศึกษา ใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนความเห็นด้วย ดังนี้

มากที่สุด	คะแนนเท่ากับ	5
มาก	คะแนนเท่ากับ	4

ปานกลาง	คะแนนเท่ากับ	3
น้อย	คะแนนเท่ากับ	2
น้อยที่สุด	คะแนนเท่ากับ	1

การสร้างแบบสอบถาม

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสารและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้บทเพลงประกอบการสอนในระดับประถมศึกษา
2. นำความรู้และข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปสร้างแบบสอบถาม โดยให้ครอบคลุมเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย ในด้านต่าง ๆ ดังนี้
 - ก. การเตรียมตัวและอุปกรณ์ในการสอน
 - ข. วิธีดำเนินการสอน
 - ค. ผลของการใช้บทเพลงประกอบการสอนจริงที่ศึกษา
 - ง. ปัญหาของการนำบทเพลงมาใช้
 - จ. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้บทเพลงประกอบการสอนจริงที่ศึกษา
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 4 ท่าน ตรวจสอบแก้ไขและปรับปรุงให้เหมาะสม
4. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับครูที่สอนจริงที่ศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ปีที่ 6 จากโรงเรียนฤทธิยารรพชาลัย และโรงเรียนล้านนงแขวก จำนวน 15 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่เลือกไว้ แล้วจึงหาค่าความเชื่อมั่นได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .88
5. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงให้เหมาะสม และนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลกระทำโดยผู้วิจัยติดต่อกับทางสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร ขออนุญาตแจกแบบสอบถามตามโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 8 เขต โดยทาง

สำนักการศึกษากรุงเทพมหานครเป็นผู้ออกหนังสือขออนุญาตให้ผู้วิจัยติดต่อกับอาจารย์ใหญ่ของแต่ละโรงเรียน เพื่อส่งแบบสอบถามให้กับครูที่สอนจริยศึกษา และผู้วิจัยเป็นผู้รับแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบสอบถามที่ได้รับคืน มาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS ดังนี้

1. นำแบบสอบถามตอนที่ 1 ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด มาแจกแจงความถี่ของแต่ละคำถาม คิดเป็นร้อยละ และนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง ส่วนคำถามปลายเปิดก็นำมาจัดกลุ่มของคำตอบแล้ว เสนอเป็นลักษณะความเรียง

2. นำแบบสอบถามตอนที่ 2 ซึ่งแบ่งย่อยเป็น 2 ตอน มากำหนดคะแนนของแต่ละคำตอบ แต่ละข้อของคำถามดังนี้

มากที่สุด	5	คะแนน
มาก	4	คะแนน
ปานกลาง	3	คะแนน
น้อย	2	คะแนน
น้อยที่สุด	1	คะแนน

ไม่มีเลยหรือไม่ใช่เลย 0 คะแนน

คำนวณหาค่าสถิติควยวิชีเดียวกันทั้ง 2 ตอน คือ แจกแจงความถี่แต่ละข้อคำถาม นำคะแนนมาหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง โดยถือเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.51 ขึ้นไป	ถือว่า ใช้น้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 - 4.50	ถือว่า ใช้น้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 - 3.50	ถือว่า ใช้น้อยปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 - 2.50	ถือว่า ใช้น้อย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50 - ลงมา	ถือว่า ใช้น้อยที่สุด

3. นำแบบสอบถามตอนที่ 3 ซึ่งแยกออกเป็น 2 ตอน มากำหนดคะแนนของแต่ละคำตอบ แต่ละข้อของคำถาม ดังนี้

3.1	มีปัญหามากที่สุด	5	คะแนน
	มีปัญหามาก	4	คะแนน
	มีปัญหปานกลาง	3	คะแนน
	มีปัญหาน้อย	2	คะแนน
	มีปัญหาน้อยที่สุด	1	คะแนน
	ไม่มีปัญหาเลย	0	คะแนน

แจกแจงความถี่ของแต่ละข้อความ นำคะแนนมาหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง โดยถือเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	4.51	ขึ้นไป	ถือว่าเป็นปัญหามากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.51 - 4.50		ถือว่าเป็นปัญหามาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.51 - 3.50		ถือว่าเป็นปัญหปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.51 - 2.50		ถือว่าเป็นปัญหาน้อย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	1.50	ลงมา	ถือว่าเป็นปัญหาน้อยที่สุด

3.2	เห็นควมมากที่สุด	5	คะแนน
	เห็นควมมาก	4	คะแนน
	เห็นควมปานกลาง	3	คะแนน
	เห็นควมน้อย	2	คะแนน
	เห็นควมน้อยที่สุด	1	คะแนน

แจกแจงความถี่ของแต่ละข้อความ นำคะแนนมาหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง โดยถือเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	4.51	ขึ้นไป	ถือว่าเป็นเห็นควมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.51 - 4.50		ถือว่าเป็นเห็นควมมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.51 - 3.50		ถือว่าเป็นเห็นควมปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 - 2.50 ถือว่าเห็นควายน้อย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50 ลงมา ถือว่าเห็นควายน้อยที่สุด

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

4.1 การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ใช้ค่าสถิติของคอรันบัค

(Cronbach's Coefficient Alpha) (Jum C. Nunnally 1978: 314) จากสูตร

$$r = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

r = ค่าความเชื่อมั่น

n = จำนวนของแบบสอบถาม

$\sum s_i^2$ = ผลรวมของความแปรปรวนรายข้อ (Sum of Variance of Item Scores)

s_t^2 = ความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งหมด (Variance of the Total Scores)

4.2 การหาค่าร้อยละ (ประกอบ กรรณสูตร 2525: 73) โดยใช้สูตร

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนคำตอบ} \times 100}{\text{จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่าง}}$$

4.3 การหาค่าเฉลี่ย (George A. Ferguson 1971: 45)

$$\bar{X} = \frac{\sum fX}{N}$$

\bar{X} = ค่าเฉลี่ย

$\sum fX$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N = จำนวนประชากรในกลุ่มตัวอย่าง

4.4 การหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (George A. Ferguson 1971: 75) โดยใช้สูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum fX^2}{N} - \left(\frac{\sum fX}{N} \right)^2}$$

s.d. = ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum fx^2$ = ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

$(\sum fx)^2$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

N = จำนวนประชากรในกลุ่มตัวอย่าง